

НЕОЛОГІЗМИ В АНГЛОМОВНІЙ ПРЕСІ ТА СПОСОБИ ЇХ ПЕРЕКЛАДУ

У статті досліджується одне з невирішених досі питань неології – особливості функціонування неологізмів в сучасній американській пресі. Крім того, робиться ретельний аналіз способів її перекладу, що знаходить своє відображення у вивченні статей різної тематики (економічної, ділової, розважальної тощо).

На сьогодні англійська мова, як і багато інших мов, переживає “бум неологізмів”. Величезний приплив нових слів і необхідність їхнього опису обумовили створення особливої галузі лексикології – неології – науки про неологізми, в сферу діяльності якої входить виявлення нових слів та значень, аналіз факторів їх появи, вивчення засобів їх утворення, розробка принципів ставлення до них (їх прийняття чи неприйняття носіями мови) та їх лексикографічної обробки (фіксація в словниках та затвердження значень).

Питання, які розглядаються у статті є актуальними, оскільки в англійській мові з’являються близько тисячі нових слів і значень на рік – більше, ніж у будь-якій мові світу. Це ставить завдання не тільки фіксації нових слів, але і їхнього дослідження. Такий процес викликає певні труднощі при перекладі нової лексики. Особливо багато неологізмів з’являються у пресі.

Дослідженням нової лексики та способів її перекладу займалися І.Р. Гальперін, В.С. Віноградов, В.І. Заботкіна, В.І. Карaban, В.М. Крупнов та ін.

Метою статті є дослідження підходів до адекватного перекладу нової лексики в газетних текстах.

Сучасні лінгвісти, реєструючи в мові появу нових слів, зазвичай виділяють серед них два типи: загальномовні неологізми або просто неологізми, і індивідуальні, мовні неологізми, або, як їх частіше називають, okazіональні слова, okazіоналізми. Як відомо, звичайні неологізми – це нові слова, що закріплюються в мові, або значення, які називають нові предмети, думки. У добу науково-технічної революції й прискореного духовного прогресу таких слів з’являється безліч, і утворюються вони за допомогою різних продуктивних моделей мови. Пам’ятаючи про дихотомію мови й мовлення, важливо підкреслити, що в остаточному підсумку, неологізми відносяться до фактів мови, тому що вони викликані до життя не стільки експресивно-емоційними потребами індивідуума, скільки комунікативною потребою суспільства, що вербально детермінує нові предмети, явища, факти, поняття й т.п. [3].

Життя неологізмів залежить від того, наскільки вони апробовані суспільною практикою, наскільки є сильною потреба в даному слові для позначення відповідних понять, і яка кількість “конкурентів” – синонімічних засобів має дане слово в словнику даної мови.

Багато неологізмів повністю зникають з мови; деякі письменницькі неологізми фіксуються англійськими словниками із вказівкою на автора. Ті ж слова, які народилися в народних масах, часто взагалі не фіксуються й зникають безвісти.

Неологізм живе недовго. Як тільки він апробується практикою суспільного вживання, він перестає бути неологізмом.

Однією з невирішених проблем неології є проблема терміну “неологізм”. Існує декілька точок зору на дефініцію цього терміна:

- нові слова або вирази, новизна і незвичайність яких відчувається носіями даної мови;
- слова, що позначають нові реалії, що з’явилися у зв’язку з розвитком науки, техніки, тощо;
- слова, які не зафіксовані в словниках.

Від традиційних канонічних слів неологізми відрізняються особливими зв’язками з часом, які фіксуються колективною свідомістю. Новими словами лексикологи й лексикографи вважають одиниці, які з’являються в мові пізніше якоїсь часової межі, що вважається вихідною. Будь-яке нове слово має якість неологізму, тобто тимчасову конотацію новизни, поки колективна мовна свідомість реагує на нього як на нове.

Інакше кажучи, неологізм є нове слово (стійке сполучення слів), нове або за формою, або за змістом. Виходячи із цього, у вокабулярі неологізмів можна виділити:

1) власне неологізми (новизна форми сполучається з новизною змісту): *audiotyping* аудіодрук; *bio-computer* комп’ютер, що імітує нервову систему живих організмів; *thought-processor* комп’ютер, що логічно вишиковує й розвиває ідеї;

2) трансномінації, що поєднують новизну форми слова зі значенням, що вже передавалося раніше іншою формою: *sudser* (мильна опера); *big 3* (мед.) рак; *Af, houtie* (негр);

3) семантичні інновації або переосмислення (нове значення позначається формою, що вже існувала в мові): *bread, dough* – гроші; *drag* – нудьга; *acid* – наркотик ЛСД; *gas* – щось хвилююче й дуже приємне.

У мові останніх десятиліть переважають одиниці першої групи, що пов'язано зі зростаючою потребою суспільства дати назви новим реаліям, що виникли у зв'язку з науково-технічним прогресом.

Трансномінації, що з'являються в мові з метою дати нове, більш емоційне ім'я предмету, що вже має нейтральне найменування, відбивають тенденцію до вживання більш експресивних форм. Дана тенденція поряд з іншими відбиває процеси, пов'язані з необхідністю поліпшення мовного механізму. Наприклад: *bubble-headed, airhead, airbrain* – легковажний, дурний, *burned-out* – вичавлений, втомлений; *bail-out* – допомога.

Під семантичними інноваціями розуміються нові значення вже існуючих слів. При цьому можливі наступні варіанти:

1) старі слова повністю міняють своє значення, втрачаючи раніше існуюче;

2) у семантичній структурі слова з'являється ще один лексико-семантичний варіант

Але викладена класифікація не враховує способів утворення неологізмів. Отже за способом творення неологізми поділяються на фонологічні, запозичення, семантичні, синтаксичні, що утворюються шляхом комбінації існуючих у мові знаків (словотвір, словосполучення).

Переклад нової лексики вимагає від перекладача не лише відповідних знань англійської мови, а й здатності до творчості, зокрема, вміння створити нове слово для вірної інтерпретації значення англійського неологізму.

*Used books can be found in all types of conditions, from **near mint** to well-worn* (1).

*Бувші у вжитку книжки можуть бути у будь-якому стані, від **майже нового**, до досить пошарпаного.*

У прикладі (1) неологізм передається способом уподібнення.

*Students can **tack** the fee onto their **U-bills*** (2).

*Студенти мають можливість **записати** оплату на свій **університетський рахунок**.*

У прикладі (2) ми застосовуємо описовий переклад.

*For those wanting to avoid the inevitable **bulge** that accompanies such eating habits, the UI and local facilities offer a variety of exercise options* (3).

*Для тих, хто хоче уникнути неминучої **опуклості**, яка виникає внаслідок таких звичок у харчуванні, Айовський Університет та місцеві установи пропонують різноманітні можливості для зайняття спортом.*

У прикладі (3) – калькування.

*For example, Hillcrest and Burge offer vegetarian and vegan entrees daily to broaden the **carnivore-dominated menus*** (4).

*Хілкрест і Бурдж, наприклад, щоденно пропонують вегетаріанські та веганські страви, щоб розширити меню, які складаються переважно з **м'ясних страв**.*

У прикладі (4) – описовий переклад.

*One of the Dahm's main goals is to prove that Northern schools can compete with their **warm-weather counterparts*** (5).

*Однією із головних цілей Дема є довести, що північні школи можуть на рівних змагатися із своїми **теплолюбивими суперниками**.*

У прикладі (5) – уподібнення.

*Today, it's "**.com**" this "**.com**" that* (6).

Сьогодні ми продаємо по Інтернету одне, потім інше.

У прикладі (6) ми використали описовий переклад з додаванням для кращого розуміння.

*Busch had formed the Curious Digit, an **avant-pop** combo, with some roommates in Charlottesville, Virginia, in 1995* (7).

*Буш, разом із своїми сусідами по кімнаті в Шарлотесвілі, що у Вірджинії, у 1995 році створив гурт "Curious Digit", як суміш **авангарду та популярної музики**.*

У прикладі (7) – описовий переклад.

*A particularly nasty falling-out with one member of the group led Busch to finally **pull the plug*** (8).

*Серйозна сварка з одним із членів гурту призвела до того, що Буш повністю із цим **зав'язав**.*

У прикладі (8) неологізм перекладається способом уподібнення.

In many cases, salary increases for next year are determined by collective bargaining, leaving no wiggle room for administrators (9).

У багатьох випадках, рівень підвищення заробітної плати на наступний рік вже був встановлений шляхом колективної угоди, не залишаючи керівництву місця для маневру.

This is a free-flowing college town (10).

Це незалежне і самостійне студмістечко.

При перекладі прикладу (10) ми використали описовий переклад для кращого розуміння.

..., while Currier residents are likely to find their desired study area in one of the three forms: a silent study room, a discussion-group area, and a third with a kick-back-and-relax atmosphere (11).

В той час, жителі Курієру найвірогідніше навчатимуться в одній із трьох форм: в тихій кімнаті для навчання, на території дискусійного клубу, або в розслаблюючій атмосфері.

У прикладі (11) – уподібнення.

For students seeking a little extra green in their pockets or help paying off school loans, the university offers a variety of on-campus job opportunities (12).

Для студентів, які намагаються заробити кілька зайвих зелених папірців, або розрахуватися зі своїми позиками, університет пропонує низку робочих місць в студмістечку.

У прикладі (12) – описовий переклад.

Inhaling pepperoni pizza at 3 a.m. and scarfing down junk food between meals aren't exactly the healthiest of lifestyles (13).

Проковтування піци папероні о третій ранку, і запихання напівфабрикатами між прийомами їжі – це не найздоровіший із способів життя.

Результати аналізу дають змогу зробити висновки, що неологізми досить поширені у газетних текстах, що знаходить своє відображення в статтях різної тематики (економічної, ділової, розважальної, молодіжних газетах та ін.), створюючи у кожній з них свій стилістичний ефект.

Передача неологізмів українською мовою здійснюється із залученням таких способів перекладу як (подається відсоткове співвідношення із загальною кількістю застосованих способів перекладу): уподібнення – 40 %, описовий переклад – 22 %, калькування – 11 %, транскрибування – 2 %, транслітерація – 2 %. Певні труднощі під час перекладу можуть становити, як неологізми, так і оказіоналізми, через відсутність прямих відповідників в українській мові. Слід зазначити, що при перекладі неологізмів багато залежить від перекладача, його інтуїції, досвіду.

Література

1. Верба Я.Г. Порівняльна лексикологія англійської та української мов. – Вінниця: Нова книга, 2003. – 160 с.
2. Виноградов В.С. Введение в переводоведение (общие и лексические вопросы). – М., 2001. – 224 с.
3. Заботкина В.И. Новая лексика современного английского языка. – М., 1977. – 112 с.
4. Крупнов В.Н. В творческой лаборатории переводчика. – М.: Международные отношения, 1975. – 190 с.
5. Основи перекладознавства: Навч. посібник / За ред. А.Є. Нямцу – Чернівці: Рута, 2008. – 312 с.
6. Webster's New World College Dictionary. – Wiley Publishing Inc., 2007. – 1716 p.

УДК 81-115:81'373·611=13

АЛЬОШИНА І.Г.
(Донецьк)

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ДІЄСЛІВНОГО СЛОВОТВОРУ У РОМАНСЬКИХ МОВАХ (діахронічний аспект)

У статті розглянуто питання впливу основних тенденцій індоєвропейського словотвору на латинську мову та розвиток префіксального способу словотвору у романських мовах. Окреслено спільні та специфічні для кожної з романських мов риси еволюційних процесів.

Питання генези індоєвропейської афіксації розглядалися у роботах О.О. Потебні, А. Мейє, Е. Бенвеніста, М.С. Трубєцького, Ю.В. Откупщикова, Е.А. Макаєва, М.Д. Андрєєва, Л.Г. Герценберга,